Antuza GENESCU

FRAGMENTE DIN VIAŢA LUI WILKIE (III)

Circul era aşezat pe locul numit Insula cu Plopi. Printre copacii înalţi lumea se plimba în pas domol: copii veseli, câţiva bătrâni cu feţele neîntinerite de vraja circului şi tineri cu figuri blazate, care nu aveau în oraş alte posibilităţi de distracţie decât cinematograful, discoteca sau, rarisim, câte un spectacol la teatru, cu actori obosiţi. Locul părea tot de un verde închis, culoare de august sfârşit, când, seara, dacă te uitai la frunze şi la iarbă, le vedeai înlemnite într-un decor static. Râul, liniştit, păzea cu străşnicie peştii rari ascunşi în el. Asta pentru că era murdar, de un gri impenetrabil. Şi totuşi lumea făcea baie în apa lui. Incitaţi de căldura din timpul zilei, oamenii se bălăceau cu curaj, murdărindu-se de sus până jos. Numai în locul numit Plopii Mari era apa ceva mai curată. Puţini se duceau să se scalde acolo, din cauza unor gropi foarte adânci care îşi alegeau victimele dintre tinerii curajoşi şi dintre caii ţiganilor. Animalele, legate de picioarele din faţă ca să nu poată fugi, se mai aventurau din când în când în apă. Unele rămâneau acolo pe veci, neputincioase în faţa râului vrăjmaş.

După lungi plimbări prin ţară, circul se aşezase deci la Insula cu Plopi. Căuta parcă loc de odihnă, nu oraşe populate cu lume dornică de distracţie. Oameni şi animale trăiau un fel de oboseală continuă, vrând să se stabilească într-o zonă liniştită, unde locuitorii să-i lase în pace, ştiind că circul a venit nu ca să distreze, ci ca să se refacă.

Clovnul Wilkie privea din cabina dezordonată grupurile de spectatori plecând spre casă. Era seară, amurg, se simţea un vânticel binevenit după o zi caniculară. Reprezentaţia din ziua respectivă a fost un eşec. Spectatorii n-au aplaudat, n-au fluierat, au aşteptat apatici finalul, numărul lui Wilkie - figura fără de care circul nu e circ: nas borcănat şi roşu, păr cârlionţat ieşind din scufia strâmtă, obraji îmbujoraţi, buze cărnoase şi ochi mari, blajini, un cap aruncat pe un trup de statură mijlocie, înveşmântat în costum mulat, cu carouri galbene şi roşii. “Ruda mea, bufonul, îşi zicea Wilkie, nu cred că arăta mai bine ca mine cu pălăria aia din care atârnau vreo cinci moţuri; sau câte-or fi fost. Numai că el distra regele şi curtea lui, pe când eu nu mai distrez pe nimeni.”

Wilkie stătea întins pe pat. Costumul lui nu mai reprezenta nimic. Trucuri vechi, glume obosite, lacrimi false care nu impresionau. Fetele şi doamnele ştiau toate gluma cu floarea din care rămâneai numai cu tulpina, ca să nu mai pomenim de veşnicul trandafir stropind cu tot felul de lichide. Odată Wilkie o stropise pe o doamnă zdravăn fardată, îmbrăcată elegant, cu o freză uriaşă din care venea un miros puternic de fixativ. Doamna respectivă era soţia primarului. Directorul circului aproape că-l dăduse afară. Pentru ca gafa să fie şi mai mare, tot în acelaşi spectacol nefericitul clovn îşi alesese ca victimă a glumei cu floarea tăiată o tânără frumuşică, sufocată de braţele păroase ale unui pletos în costum de blugi. Tânăra se dovedise a fi fata primarului, în familia căruia se pornise astfel un scandal ilustrat aşa cum trebuie de presa locală. Soarta făcuse ca mama şi fiica să meargă la acelaşi spectacol fără să ştie una de alta. Ocazie cu care fata descoperi amantul mamei, iar mama pe cel al fetei. Wilkie îngrijise o săptămână tigrii jigăriţi şi furioşi ai circului şi suportase capriciile maimuţei preferate a directorului, blestemând ideea doamnei primar de a veni cu amantul la circ, în loc să prefere teatrul sau cinematograful. Acolo nu e atâta lumină.

Din cuştile animalelor sălbatice se auzea biciul pocnind. Apoi un elefant mugi dureros. În rest, Wilkie îşi imagină rochii cu paiete sclipitoare aruncate pe scaune, jobenuri agăţate în cuier, uitând că sunt fermecate, acrobaţi şi echilibrişti curajoşi relaxându-se după dansul pe sârma cocoţată cât mai sus. “Acum cred că pot să-mi văd şi eu de treabă”, făcu clovnul pentru el.

De nişte luni bune încoace, se simţea copleşit, pe lângă oboseală, de plictiseala care intra în el venind din fiecare obiect sau om din jur. Ca să se mai dezmorţească, îşi lua rolul de clovn în serios, dar nu pe scenă. Ţinta glumelor lui era maestrul iluzionist Merlin, care se străduia, fără să reuşească, să nu facă de ruşine numele magicianului de pe vremea regelui Arthur. Maestrul suferea de grandomanie, deşi în sinea lui recunoştea că nu e bun de nimic. Ori de câte ori se făcea de râs în faţa publicului, Wilkie se distra de minune. El era cauza nereuşitei lui Merlin: îi schimba jobenul, speria iepurii care ieşeau mai devreme din cuşca ascunsă, meşterea câte ceva la cutia neagră care se dezmembra pe scenă şi dădea la iveală fundul dublu în care se ascundea asistenta. Fata era speriată de moarte, deoarece chiar credea, în naivitatea ei, că Merlin o trimite în ţinutul spiritelor. Şi, după fiecare ispravă, Wilkie îşi compunea o figură spăşită, zicând: “Am glumit...”
În noaptea asta clovnul voia să se întreacă pe sine. Spoiala de Merlin merita o lecţie pe măsura îngâmfării afişate zi de zi. Circul întreg avea nevoie de o lecţie. La început, când se angajase, credea că o s-o ia de la capăt cu viaţa. Wilkie sărmanul... nepricopsitul din mansarda unei case ordinare, ca şi persoanele care locuiau în ea, bărbatul jalnic venea la circ pe post de clovn, ca să facă lumea să râdă. Circul, de fapt, era un loc unde tu râdeai de oameni. Când, pe scenă, juca rolul unui curtezan şi trebuia să cadă în postúri ridicole, publicul se amuza. Dar ce distracţie pentru ridicolul de curtezan! Oamenii râd de ei înşişi, pentru că toţi sunt ridicoli în majoritatea împrejurărilor.
Wilkie îşi puse peruca roşcată şi cârlionţată. Ce femeie avusese părul ăsta înainte ca el să fie transformat într-un obiect artificial? Apoi lipi nasul borcănat. Ce de beţivi pe lumea asta şi ce de nebuni! Cei mai mulţi se află printre noi. Mintea oamenilor care se cred sobri şi cuminţi are şi ea o doză de scrânteală. Obrajii ăştia roşii sunt ai unei domnişoare cu ruşine prinsă de tata sărutându-se cu noul vecin, fără ocupaţie. Costum lipit de corp, mănuşi albe, ţinută caraghioasă, dar nu penibilă ca rochiile sumare atacând bunul simţ al modei demult apuse. Şi-n cele din urmă lacrima, nelipsita lacrimă din colţul ochiului drept; Wilkie şi-o desenă ca un adevărat profesionist.
“Şi-acum mă duc să glumesc”, zise clovnul, făcându-şi semne de rămas bun în oglinda pătată. Închise uşa cabinei şi, îndreptându-se spre cabina lui Merlin, medită la soarta bufonilor. Oare erau trişti sau veseli? De ce-i ţineau regii la mare cinste, ca pe nişte sfetnici înţelepţi? Cu siguranţă că bufonii aveau ceva de spus când se lua o hotărâre importantă. Azi lumea e plină de bufoni, la tot pasul dai de fiinţe care nu se liniştesc până nu ies în evidenţă cu o prostie. Clovnii sunt rude cu bufonii, numai că primii au statut legal, adică se pot face de râs fiindcă li se oferă mediul potrivit. La concluzia asta înţeleaptă şi plină de tâlc Wilkie a ajuns în somn, culcat în fundul dublu al cutiei magice, folosită de Merlin ca instrument de tortură a bietei sale asistente.
- Melinda, vezi că imediat crapă costumul pe tine. Iar gătiţi carnea din porţia animalelor! Merlin, spală cumva jobenul, că pute a rahat de iepure. Şi nu ţi-l mai pune pe cap.
“Într-o zi, publicul ar trebui să fie chemat să asiste la repetiţiile noastre, nu la spectacole”, gândi Wilkie, trezit de vocea poruncitoare a directorului. Ar fi ca şi cum familia n-ar mai ţine cont de musafiri şi şi-ar spăla rufele de faţă cu ei. Ce mai spectacol!
Fusese căutat cu febrilitate toată dimineaţa şi, în final, declarat trădător nenorocit. Directorul circului strigă în gura mare că e deja concediat, chiar dacă are de gând să vină înapoi, nu are nevoie de oameni care fug atunci când întreaga trupă se află la ananghie. Deci îl credeau fugit. Cu atât mai bine, distracţia o să fie şi mai mare. Undeva, aproape de el, prinse o discuţie care se repeta în fiecare zi; spaţiul era destul de mic, adică arena nu făcea faţă deodată şi acrobaţilor şi tigrilor şi maimuţelor.
- Nu mai repeta aici, zise dresorul către Merlin. Ştii bine că e locul meu şi că aseară am mâncat împreună friptura tigrilor. Ia-ţi blănile şi du-te mai încolo!
- Nu-i nici o blană pe-aici şi nici măcar nu repet.

- Dar ce faci?
- Cercetez.
- Cercetează mai atent. Mi se pare că azi noapte un iepure scăpat din coteţ şi-a uitat labele în botul tigrului meu preferat. Şi cum botul lui nu e joben magic, n-o să-l mai scoţi de-acolo nici dacă eşti vrăjitor adevărat!
- Sunt un vrăjitor adevărat, strigă Merlin, doar am dovedit-o de atâtea ori!
Problema acestui vrăjitor era că nimeni nu-i recunoştea meritele, nimeni nu-i acorda, nici măcar din privire, dreptul de a-şi manifesta autoritatea în domeniul magiei. Complexat şi înfrânt, maestrul era de acord că face trucuri vechi, fără priză la public, dar numai în sinea lui. Wilkie tocmai asta specula, momentul când Merlin cel adevărat, un iluzionist ratat, va cădea în genunchi în faţa oglinzii, recunoscând că toată viaţa a făcut exact ce nu trebuia, neglijând ocupaţii demne de nivelul lui intelectual: hamal, vizitiu, hangiu sau alte meserii de acest fel.
Lumea agitată se străduia să pregătească spectacolul final în cele mai mici amănunte. La trapez, cuplul Jackie-Millie exersa săritura mortală care încă nu a cauzat moartea nici unui acrobat. La una dintre primele reprezentaţii, Jackie a scăpat bara şi a căzut în public. Şi el, şi cei peste care a aterizat au scăpat teferi. Biciul pocnea, maimuţele cu fustiţe şi guleraşe albe se jucau alergând în toate părţile. Orchestra îşi amintea cu greu ordinea fragmentelor muzicale, pentru că la fiecare spectacol directorul modifica ordinea intrării în scenă. Forfoteala se mai domoli după prânz şi încetă la apariţia primilor spectatori, nişte copii gălăgioşi. Când majoritatea locurilor se ocupară, se dădu drumul reprezentaţiei.
Wilkie ghicea numărul după câte aplauze se auzeau. Cuplul de la trapez nu stârni prea mult interes, copiii râseră de maimuţele cu comportament ciudat de fiinţe iritante semănând bine cu nişte femei răutăcioase şi clevetitoare. Femeia cu şarpele nu avu nici ea succes; cineva din public descoperi că şarpele era mort, sau aproape, şi strigă asta în gura mare. Ca să calmeze spiritele, directorul făcu semn orchestrei să cânte şi-l aduse în scenă pe maestrul Merlin.
Trecu o vreme până ce toate accesoriile necesare unui nou eşec fură aduse în faţa publicului. Wilkie şi-o imagina pe asistentă tremurând de frică înainte de noua excursie în lumea neagră a spiritelor. Într-adevăr, fata îşi făcu apariţia lângă Merlin, înfăşurată într-o pelerină albă. După planul lui Wilkie, ea trebuia să se sperie şi mai tare când în fundul dublu al cutiei îl găsea pe el. Amândoi n-ar încăpea, fata ar ţipa şi ar fugi, iar el îşi va face numărul cel nou, de care nu ştia nimeni. Merlin, bineînţeles, era ridiculizat şi alungat din arenă.
După ce cutia goală fu arătată publicului, Mira se strădui să intre în locul obişnuit. Şi reuşi. Wilkie simţi o senzaţie de sufocare, apoi simţurile nu-l mai ajutară cu nimic. Merlin bolborosi nişte vorbe la întâmplare, acoperi şi descoperi cutia fermecată cu mantia şi, când o deschise, publicul o văzu goală. Ar fi aplaudat, poate, dacă un imens glob de plastic umplut cu apă, pentru scamatoria următoare, nu s-ar fi rostogolit şi nu s-ar fi desfăcut în două, stropind spectatorii.
- Să fiu al naibii, Merlin! ţipă Wilkie, tot ud.
Maestrul, roşu de nervi şi fără să înţeleagă nimic, se repezi la clovn. Publicul, care la începutul numărului de iluzionism văzuse globul numai cu apă, se porni pe aplauze, crezând că scopul maestrului fusese să-l aducă de nicăieri pe clovn şi să-l trimită, prin magie, în glob. Ultimul spectacol, cea mai tare scamatorie. Pentru spectatori totul făcea parte din spectacol, chiar şi Merlin fugind după Wilkie şi fata ţipând.
Când, în sfârşit, Merlin puse mâna pe clovn, îl răsuci spre el şi-i trase o palmă zdravănă. Numai atunci apăru directorul între ei. Până atunci stătuse pe loc, încântat de aplauzele publicului. Făcu iar semn orchestrei să cânte şi muzica acoperi cearta din mijlocul arenei. Wilkie îşi ţinea mâna pe obrazul care încasase palma şi zicea întruna: “Să fiu al naibii, Merlin, am glumit! Dar tu te-ai întrecut cu gluma.” Iar maestrul replica: “Asta a fost ultima, auzi, ultima oară când ai glumit!” Apoi, cu un gest rapid, îl înşfăcă pe clovn de nas şi trase cu forţă. Wilkie urlă şi lacrima din colţul ochiului drept alunecă pe obraz. Nasul era adevărat. Şi

lacrima. Wilkie era un clovn în carne şi oase; trăgea de ceea ce credea că era costumul lui vechi, de locul unde ştia că era rupt, dar găsea peste tot corpul lui, pielea lui tatuată cu carouri mari, galbene şi roşii. Îşi ştergea lacrimă după lacrimă.
- Să fiu al naibii, Merlin! Să fii al naibii, vrăjitor afurisit!
Privind în oglinda maestrului, pe care acesta i-o aşează ironic în faţă, lui Wilkie i se păru că cel de-acolo îi spune: “Am glumit...” şi îi face semne de rămas bun.
Orchestra cânta, circusanţii se înclinau în faţa unui public aplaudând frenetic. Merlin o luă la fugă şi nu se opri decât pe malul apei, unde strigă plin de satisfacţie:
- Sunt un mare vrăjitor! Un vrăjitor adevărat! Adevărat!